

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้

The Administrative Factors Affecting Internal Quality Assurance of
Schools under the Secondary Education Service Area Offices in
Southern Thailand

วรมะ สุวรรณชาติ^{1*}, สุนทรี วรรณไพเราะ², และ ศิปปชัย สุวรรณmani³

Woramet Suwanchatree^{1*}, Suntaree Wannapairo², and Sinchai Suwanmanee³

^{1,2,3}สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

^{1,2,3}Educational Administration, Thaksin University, Thailand

*Corresponding Author E-mail: woramet2841@gmail.com

Received: March 31, 2026; Revised: September 1, 2026; Accepted: September 6, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยการบริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้ 2) ศึกษาการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 3) ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และ 4) ศึกษาแนวทางการพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา การวิจัยใช้รูปแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณเป็นรองผู้อำนวยการบริหารงานวิชาการและข้าราชการครูที่รับผิดชอบการประกันคุณภาพภายในจำนวน 244 คน จาก 122 โรงเรียน และผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยการบริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.26) โดยด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2) การประกันคุณภาพภายในโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.22) โดยด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3) ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การประกันคุณภาพภายในได้อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ การมีส่วนร่วม บุคลากร เทคโนโลยี และภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 37.32 และ 4) แนวทางการพัฒนาควรให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร โครงสร้างองค์กร การพัฒนาบุคลากร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วม

คำสำคัญ: ปัจจัยการบริหาร, การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้

Abstract

This research aimed to 1) study the administrative factors of schools under the Secondary Education Service Area Offices in Southern Thailand, 2) study the internal quality assurance of the schools, 3) study the administrative factors affecting the internal quality assurance of the schools, and 4) study guidelines for developing administrative factors affecting the internal quality assurance of the schools. A mixed-methods research design was employed. The quantitative sample consisted of 244 deputy directors responsible for academic administration and teachers responsible for internal quality assurance from 122 schools, while the qualitative informants consisted of five persons selected through purposive sampling. The research instruments were a five-point rating-scale questionnaire and a semi-structured interview form. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, stepwise multiple regression analysis, and content analysis. The findings revealed that 1) the administrative factors were at a high overall level ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.26), with personnel having the highest mean; 2) internal quality assurance was at a high overall level ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.22), with preparation of the self-assessment report having the highest mean; 3) participation, personnel, technology, and administrators' leadership jointly and significantly predicted internal quality assurance, explaining 37.32 percent of the variance; and 4) the development guidelines should emphasize administrators' leadership, organizational structure, continuous personnel development, the use of information technology, and the promotion of participation.

Keywords: Administrative Factors, Internal Quality Assurance of Schools, Secondary Educational Service Area Offices in Southern Thailand

บทนำ

ปัจจุบันการศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศและเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพ สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การยกระดับคุณภาพการศึกษาจึงต้องอาศัยระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อใช้เป็นกลไกในการควบคุม ติดตาม และพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ระบบประกันคุณภาพภายในช่วยให้สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาและใช้ข้อมูลจากการติดตามและประเมินผลเพื่อปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (สำนัก

ทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) โดยมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ คุณภาพผู้เรียน กระบวนการบริหารและการจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นองค์ประกอบที่สะท้อนประสิทธิภาพของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ทั้งนี้ ความสำเร็จของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในเกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหารหลายประการ โดยเฉพาะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนในการกำหนดทิศทางการพัฒนา สร้างแรงจูงใจ และบริหารจัดการองค์กรให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด (ศิริวรรณ จันทับ และคณะ, 2566) ขณะที่บุคลากร โครงสร้างองค์กร เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วมเป็นองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน (สุภาพร ต๊ะนัย และธารารัตน์ มาลัยเถาว์, 2565) โครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนช่วยให้การแบ่งหน้าที่และการประสานงานเป็นระบบ ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการจัดเก็บ วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลประกอบการประกันคุณภาพได้อย่างเหมาะสม (โชคชัย พรหมมาก, 2561; สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

ทั้งนี้ การจัดการศึกษาและการบริหารสถานศึกษาของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในภาคใต้ที่มีความแตกต่างด้านบริบทด้านสังคม วัฒนธรรม และบริบทของพื้นที่ ปัจจัยความต่างเหล่านี้ ทำให้การบริหารจัดการศึกษาและการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในจำเป็นต้องพิจารณาความเหมาะสมของการบริหารทรัพยากร การพัฒนาบุคลากร การใช้เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2569) จากสภาพดังกล่าว ปัจจัยการบริหาร ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โครงสร้างองค์กร บุคลากร เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วม จึงเป็นประเด็นที่ควรศึกษาในความสัมพันธ์กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (ศิริวรรณ จันทับ และคณะ, 2566; สุภาพร ต๊ะนัย และธารารัตน์ มาลัยเถาว์, 2565) ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารและการประกันคุณภาพภายในให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้
2. เพื่อศึกษาการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้
3. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้

4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้

การทบทวนวรรณกรรม

การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาต้องอาศัยระบบบริหารจัดการที่ทำให้มาตรฐาน แผนงาน ข้อมูล และการประเมินถูกนำไปใช้พัฒนาคุณภาพได้จริง งานวิจัยในสถานศึกษาหลายบริบทให้ข้อค้นพบในทิศทางเดียวกันว่า ปัจจัยด้านผู้นำ โครงสร้างองค์กร บุคลากร เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานหรือความสำเร็จของระบบประกันคุณภาพภายใน แม้น้ำหนักของแต่ละปัจจัยจะแตกต่างกันตามบริบทของสถานศึกษา ดังนี้

1. **ปัจจัยการบริหารของสถานศึกษา** ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยที่เชื่อมการกำหนดทิศทางกับการปฏิบัติงานจริงของบุคลากร ผู้บริหารมีบทบาทในการสื่อสารเป้าหมายด้านคุณภาพ จัดเงื่อนไขให้เกิดความร่วมมือ และทำให้การประกันคุณภาพเป็นภารกิจร่วมของสถานศึกษา ขณะที่การมีส่วนร่วมช่วยให้ครูและผู้เกี่ยวข้องมีบทบาทตั้งแต่การวางแผน ดำเนินงาน ติดตาม และใช้ผลประเมินเพื่อพัฒนางาน หลักฐานเชิงประจักษ์สนับสนุนความสัมพันธ์ดังกล่าว โดยศิริวรรณ จันทับ และคณะ (2566) ระบุว่า ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมเป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาได้ ส่วนสุภาพร ตะนัย และธารารัตน์ มาลัยเถาว์ (2565) บ่งชี้ทั้งภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมอยู่ในกลุ่มปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน

ขณะที่โครงสร้างองค์กรและบุคลากรเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ระบบประกันคุณภาพดำเนินงานได้ต่อเนื่อง โครงสร้างที่ชัดเจนช่วยกำหนดบทบาท ความรับผิดชอบ และการประสานข้อมูลระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ส่วนบุคลากรเป็นผู้ดำเนินงานตั้งแต่การจัดทำแผน เก็บข้อมูล ประเมินผล ไปจนถึงจัดทำรายงานและนำผลไปปรับปรุงคุณภาพ การศึกษาของโชคชัย พรหมมาก (2561) ระบุว่า โครงสร้างองค์กรเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ร่วมพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ขณะที่ณัฐภักดิ์ติณรงค์ และบรรจบ บุญจันทร์ (2567) ระบุว่า บุคลากรเป็นหนึ่งในตัวแปรสำคัญของการประกันคุณภาพภายใน นอกจากนี้ การศึกษาในพื้นที่นครศรีธรรมราชยังพบว่าการพัฒนาบุคลากรและโครงสร้างองค์กรเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในเช่นกัน (วีระพงศ์ สิริพิชญกรณ์ และกนกกร ศิริสุข, 2568)

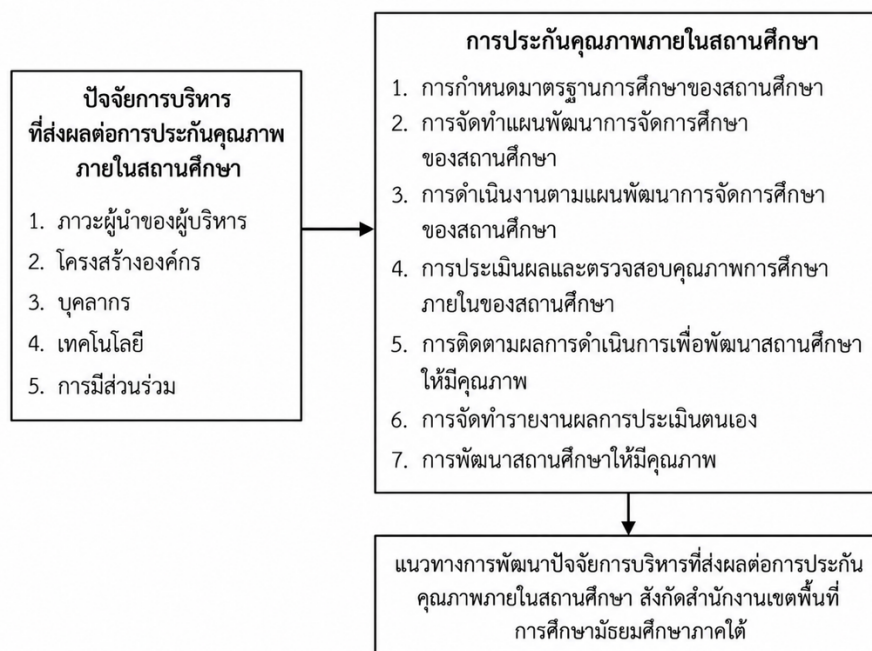
เทคโนโลยีทำหน้าที่สนับสนุนระบบข้อมูลของการประกันคุณภาพ มีความสำคัญต่อการใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจมากกว่าการมีอุปกรณ์หรือระบบสารสนเทศ เป็นเครื่องมือจัดเก็บหลักฐาน ติดตามความก้าวหน้า ประมวลผล และจัดทำรายงาน ศิริวรรณ จันทับ และคณะ (2566) พบว่า เทคโนโลยีเป็นหนึ่งในตัวแปรพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน และสุทธิชัย แสนท้าว และคณะ (2567) พบว่าเทคโนโลยีสารสนเทศร่วมกับภาวะผู้นำและการพัฒนาบุคลากรสามารถพยากรณ์ความสำเร็จของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในได้ ผลในทิศทางเดียวกันปรากฏในพื้นที่นครศรีธรรมราช

ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นหนึ่งในปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน (วีระพงศ์ สิริพิชญกรณ์ และ กนกกร ศิริสุข, 2568)

2. การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา แนวทางการประกันคุณภาพภายในกำหนดให้สถานศึกษาดำเนินงานตั้งแต่การกำหนดมาตรฐาน การจัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การประเมินและตรวจสอบคุณภาพภายใน การติดตามผล การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง และการใช้ผลเพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) เมื่อพิจารณาร่วมกับงานวิจัย พบว่า ตัวแปรที่เข้าสู่สมการพยากรณ์แตกต่างกันตามบริบทแต่ต่างชี้ไปที่ความสำคัญของระบบบริหารภายในสถานศึกษา งานในพื้นที่บริบทภาคใต้สนับสนุนข้อสังเคราะห์ดังกล่าว โดยการศึกษาในนครศรีธรรมราชพบปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร โครงสร้างองค์กร ภาวะผู้นำ และเทคโนโลยีสารสนเทศ (วีระพงศ์ สิริพิชญกรณ์ และกนกกร ศิริสุข, 2568) ขณะที่การศึกษาในสงขลาพบปัจจัยด้านผู้บริหารและนโยบาย การบริหารจัดการ วัฒนธรรมองค์กร และบุคลากรเป็นตัวพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน (รังสิยา คงแก้วดวง และสุนทรี วรรณไพเราะ, 2569)

จากการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า ชุดตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์แม้จะแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่แต่มีองค์ประกอบที่ปรากฏและเชื่อมโยงกัน ได้แก่ บทบาทของผู้บริหารในการกำหนดทิศทาง ความชัดเจนของโครงสร้างและการจัดระบบงาน ความพร้อมของบุคลากร การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนข้อมูล และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง องค์ประกอบเหล่านี้ครอบคลุมทั้งมิติการนำองค์กร ระบบงาน ทรัพยากรมนุษย์ ระบบสารสนเทศ และกระบวนการทำงานร่วมกัน จึงเป็นฐานในการกำหนดปัจจัยการบริหาร 5 ด้านในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โครงสร้างองค์กร บุคลากร เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วม ส่วนการประกันคุณภาพภายในพิจารณาผ่าน 7 ด้าน ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การดำเนินงานตามแผน การประเมินและตรวจสอบคุณภาพภายใน การติดตามผลเพื่อพัฒนาสถานศึกษา การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง และการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ กรอบดังกล่าวจึงเชื่อมโยงปัจจัยด้านการบริหารกับกระบวนการประกันคุณภาพภายในโดยตรง และสอดคล้องกับตัวแปรที่นำไปวิเคราะห์ในการวิจัย (ดังภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยบูรณาการ การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งต่อการประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้ ระยะแรก เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดย การสำรวจ จากนั้น ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อนำ ข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และสังเคราะห์เป็นแนวทางการพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งต่อการประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.การวิจัยเชิงคุณภาพ มีประชากรคือ รองผู้อำนวยการบริหารงานวิชาการและข้าราชการครูที่ รับผิดชอบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้ จาก 332 โรงเรียน จำนวน 664 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจากตารางของ Krejcie และ Morgan (1970) สุ่มโรงเรียนตัวอย่างจำนวน 122 โรงเรียนด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน จากนั้น เลือกผู้ตอบแบบสอบถามโรงเรียนละ 2 คน ได้แก่ รองผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ 1 คน และครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ 1 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมจำนวน 244 คน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 5 คน ได้แก่ รองผู้อำนวยการบริหารงานวิชาการ 3 คน และข้าราชการครูที่รับผิดชอบการประกันคุณภาพภายใน 2 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์คัดเลือกได้แก่ 1) เป็นรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการหรือข้าราชการครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 2) มีประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และ 3) ยินดีและสามารถเข้าร่วมการสัมภาษณ์ได้ตามช่วงเวลาที่กำหนด ส่วนเกณฑ์คัดออก ได้แก่ ผู้ที่ไม่สามารถเข้าร่วมการสัมภาษณ์ตามวันและเวลาที่นัดหมาย หรือขอถอนตัวก่อนเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร จำนวน 36 ข้อ และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จำนวน 54 ข้อ ตอนที่ 2 และ 3 แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ทั้งนี้ แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80–1.00 และทดลองใช้ (Try-out) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ที่ระดับเท่ากับ 0.95

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ

การรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณดำเนินการโดยขอหนังสือรับรองและแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ ถึงผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้น จัดส่งแบบสอบถามจำนวน 244 ฉบับทางช่องทางอีเมล และแอปพลิเคชันไลน์ และได้รับคืนครบ 244 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ก่อนตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

2. สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยติดต่อผู้ให้ข้อมูลเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบเขตและแนวทางการสัมภาษณ์เบื้องต้น จากนั้นขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลและส่งหนังสือไปยังหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ให้ข้อมูล เมื่อได้รับการตอบรับจึงประสานเพื่อกำหนดวันและเวลาสัมภาษณ์ตามความสะดวกของผู้ให้ข้อมูล โดยดำเนินการสัมภาษณ์ผ่านโปรแกรมวิดีโอคอลล์ตามแนวคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง ก่อนเริ่มการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์และขออนุญาตบันทึกวิดีโอ พร้อมทั้งจัดบันทึกประเด็นสำคัญระหว่างการสัมภาษณ์ และนำข้อมูลที่ได้นำมาจัดเตรียมเพื่อการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2560) และวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อ

การประกันคุณภาพภายในด้วยการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อนำตัวแปรที่มีนัยสำคัญมาสร้างสมการพยากรณ์

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยอ่านและทบทวนข้อมูล จัดกลุ่มข้อความที่มีความหมายใกล้เคียงกัน จำแนกประเด็นสำคัญ และสังเคราะห์สาระตามปัจจัยการบริหารแต่ละด้านเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้

การวิเคราะห์ระดับปัจจัยการบริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากกลุ่มตัวอย่าง 244 คน ภาพรวมรายด้านแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน

ปัจจัยการบริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	4.48	0.33	มาก
โครงสร้างองค์กร	4.37	0.35	มาก
บุคลากร	4.49	0.31	มาก
เทคโนโลยี	4.44	0.35	มาก
การมีส่วนร่วม	4.45	0.34	มาก
รวม	4.45	0.26	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยการบริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน โดยด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.31) รองลงมาคือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.33) การมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.34) เทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.35) และโครงสร้างองค์กร ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.35) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้

การวิเคราะห์ระดับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาภาคใต้ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากกลุ่มตัวอย่าง 244 คน ภาพรวมรายด้าน แสดงไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาภาคใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน

การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.47	0.31	มาก
การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา	4.45	0.32	มาก
การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา	4.46	0.31	มาก
การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน	4.45	0.30	มาก
การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ให้มีคุณภาพ	4.44	0.31	มาก
การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง	4.48	0.30	มาก
การพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ	4.45	0.31	มาก
รวม	4.46	0.22	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 7 ด้าน โดยด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.30) รองลงมาคือ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.31) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.31) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.32) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.30) การพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.31) และการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.31) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้

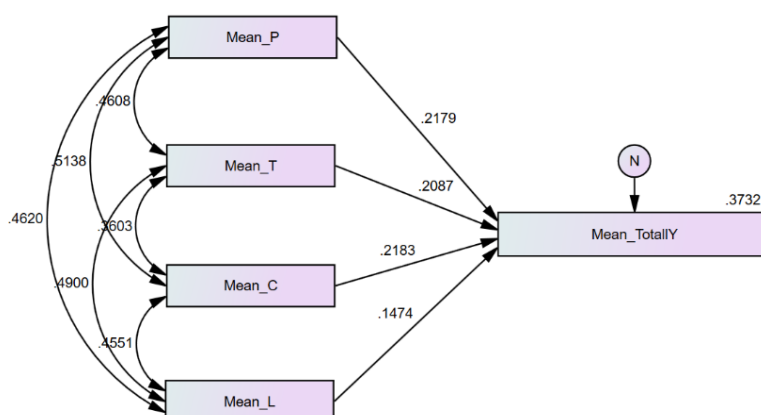
การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้วิธีแบบขั้นตอน (Stepwise) ของปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้ แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เรื่องนาฏศิลป์พื้นเมืองภาคใต้ ชูตระบำตารีกีปัส เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ปัจจัยการบริหารส่งผลต่อการ ประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้	Unstandardized Coefficients		Standar dized Coeffi cients β	t	Sig	Collinearity Statistics	
	b	S.E.				Tolerance	VIF
ค่าคงที่ (Constant)	2.0728	.2009					
1. บุคลากร (X_3)	.1569	.0466	.2179	3.3654***	.0009	.6254	1.5989
2. เทคโนโลยี (X_4)	.1335	0.395	.2087	3.3771***	.0009	.6868	1.4561
3. การมีส่วนร่วม (X_5)	.1432	.0410	.2183	3.4963***	.0006	.6725	1.4870
4. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X_1)	.1002	0.433	.1474	2.3141*	.0215	.6467	1.5464
$R = 0.6109$, $R^2 = 0.3732$, Adjusted $R^2 = 0.3627$, S.E.est = 0.1778							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ภาพที่ 2 ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้

จากตารางที่ 3 และภาพที่ 2 ตัวแปรพยากรณ์ของปัจจัยการบริหารทั้ง 5 ด้าน พบว่า มีตัวแปรจำนวน 4 ด้านที่สามารถพยากรณ์การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 คือ บุคลากร (X_3) เทคโนโลยี (X_4) และการมีส่วนร่วม (X_5) โดยมีตัวแปรเดียวที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X_1) โดยค่า Variance Inflation Factor (VIF) อยู่ระหว่าง 1.4561–1.5989 และค่า Tolerance อยู่ระหว่าง 0.6254–0.6868 แสดงว่าไม่พบปัญหาพหุสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ในระดับที่รุนแรง

ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ การมีส่วนร่วม (X_5) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์เท่ากับ .2183 รองลงมา คือ บุคลากร (X_3) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ เท่ากับ .2179 เทคโนโลยี (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์เท่ากับ .2087 และภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X_1) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์เท่ากับ .1474 ตามลำดับ ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ด้านนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาได้ร้อยละ 37.32 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.18

สามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 2.0728 + .1569 (X_3) + .1335 (X_5) + .1432 (X_4) + .1002 (X_1)$$

และสามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$\hat{Z} = .2179 (X_3) + .2087 (X_5) + .2183 (X_4) + .1474 (X_1)$$

4. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้ ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

4.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารมีบทบาทกำหนดทิศทางคุณภาพการศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและใช้ข้อมูลสารสนเทศในการวางแผน ติดตาม และพัฒนา เพื่อให้การประกันคุณภาพดำเนินอย่างมีประสิทธิภาพ

4.2. โครงสร้างองค์กร สถานศึกษาควรกำหนดโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบให้ชัดเจน พร้อมมีการประสานงานและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นระบบ

4.3 บุคลากร ครูและบุคลากรเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน ควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และได้รับมอบหมายงานตามศักยภาพ

4.4 เทคโนโลยี สถานศึกษาควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารข้อมูลและเอกสารด้านคุณภาพ พร้อมส่งเสริมทักษะดิจิทัลของบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน

4.5 การมีส่วนร่วม ควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนร่วมวางแผน ติดตาม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้ พบว่า ปัจจัยการบริหารโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วม เทคโนโลยี และโครงสร้างองค์กร ผลดังกล่าวอาจสะท้อนว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นภารกิจที่ต้องอาศัยองค์ประกอบด้านการบริหารหลายส่วนประกอบกัน ทั้งการกำหนดทิศทาง การจัดระบบงาน การพัฒนาคน การใช้ข้อมูล และการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม การที่ระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับมากทุกด้านจึงสะท้อนว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมองการประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของระบบบริหารสถานศึกษามากกว่าจะเป็นงานเฉพาะของผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพเพียงกลุ่มเดียว ซึ่งสอดคล้องกับสุภาพร ตะนัย และธารารัตน์ มาลัยเถาว์ (2565) ที่พบว่าปัจจัยด้านภาวะผู้นำ โครงสร้างองค์กร บุคลากร เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วมต่างมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และเป็นหนึ่งในตัวแปรที่เข้าสู่สมการพยากรณ์การประกันคุณภาพภายในอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อค้นพบนี้อาจอธิบายได้ว่า บุคลากรเป็นผู้ปฏิบัติงานที่เชื่อมกระบวนการประกันคุณภาพเข้ากับงานประจำของสถานศึกษาโดยตรง ตั้งแต่การจัดทำแผนการจัดกิจกรรมตามมาตรฐาน การรวบรวมหลักฐาน การติดตามผล การประเมินตนเอง และการจัดทำรายงานการที่บุคลากรเข้าใจในบทบาทของตนและสามารถเชื่อมงานที่รับผิดชอบกับมาตรฐานและตัวชี้วัดได้ แนวโน้มที่การดำเนินงานประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารมากกว่าการจัดทำเอกสารเฉพาะช่วงเวลา ผลดังกล่าวสอดคล้องกับณัฐภักดิ์ ภักดีณรงค์ และบรรจบ บุญจันทร์ (2567) ที่พบว่า ปัจจัยด้านบุคลากรเป็นหนึ่งในตัวแปรที่รวมพยากรณ์การประกันคุณภาพภายในโรงเรียน และสอดคล้องกับสุภาพร ตะนัย และธารารัตน์ มาลัยเถาว์ (2565) ที่พบว่า ปัจจัยด้านบุคลากรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน

ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่อยู่ในระดับมาก และสามารถพยากรณ์การประกันคุณภาพภายในได้อย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับศิริวรรณ จันทับ และคณะ (2566) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเป็นหนึ่งในปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ทั้งนี้ ข้อค้นพบดังกล่าวอาจสะท้อนบทบาทของผู้บริหารที่ต้องทำให้เป้าหมายด้านคุณภาพถูกถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติ ทั้งในด้านการกำหนดทิศทาง การมอบหมายงาน การติดตามผล และการสร้างความเข้าใจร่วมภายในสถานศึกษา กล่าวคือ แม้การประกันคุณภาพจะต้องอาศัยการทำงานของบุคลากรหลายฝ่าย แต่ผู้บริหารยังมีบทบาทในการทำให้การดำเนินงานเหล่านั้นเชื่อมโยงกันและมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

ด้านการมีส่วนร่วมพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานสูงที่สุดในแบบจำลอง สอดคล้องกับสุภาพร ตะนัย และธารารัตน์ มาลัยเถาว์ (2565) ที่พบว่าความร่วมมือมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ข้อค้นพบนี้อาจสะท้อนว่า การประกันคุณภาพภายในไม่สามารถดำเนินการได้โดยอาศัยคำสั่งจากผู้บริหารหรือการทำงานของผู้รับผิดชอบเพียงฝ่ายเดียว แต่ต้องอาศัยการแบ่งปันข้อมูล

การร่วมวางแผน การติดตาม และการรับผิดชอบผลการดำเนินงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมจึงช่วยให้บุคลากรเห็นความเชื่อมโยงระหว่างงานของตนกับเป้าหมายด้านคุณภาพของสถานศึกษา และทำให้ข้อมูลใช้ประเมินเกิดจากการดำเนินงานจริงของหลายฝ่าย

ด้านเทคโนโลยีพบว่าอยู่ในระดับมากและเป็นตัวแปรพยากรณ์การประกันคุณภาพภายในอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อค้นพบนี้มีความสอดคล้องกับลักษณะของกระบวนการประกันคุณภาพที่ต้องใช้ข้อมูลและหลักฐานจำนวนมาก ทั้งการจัดเก็บ การประมวลผล การติดตามความก้าวหน้า และการจัดทำรายงานเทคโนโลยีจึงอาจมีบทบาทในฐานะเครื่องมือที่ช่วยให้บุคลากรเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก ตรวจสอบย้อนกลับได้ และลดความซ้ำซ้อนของการจัดการข้อมูลมากกว่าการเป็นเพียงอุปกรณ์สนับสนุนการทำงานทั่วไป แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับระบบสารสนเทศ การติดตาม และการใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพ (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) และสอดคล้องกับสุภาพร ตะนัย และธารรัตน์ มาลัยแก้ว (2565) ที่พบว่าปัจจัยด้านเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน

ส่วนโครงสร้างองค์กร แม้จะมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าปัจจัยด้านอื่น แต่ยังอยู่ในระดับมาก ขณะที่ผลการวิเคราะห์ถดถอยแบบขั้นตอนไม่พบว่าโครงสร้างองค์กรเข้าสู่สมการพยากรณ์ขั้นสุดท้าย ประเด็นนี้อาจจะสะท้อนว่า ผู้ตอบยังเห็นว่าโครงสร้างองค์กรมีความสำคัญต่อการจัดบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ และการประสานงาน แต่เมื่อพิจารณาร่วมกับปัจจัยอื่นในแบบจำลอง อิทธิพลเชิงสถิติของโครงสร้างองค์กรอาจไม่เด่นพอที่จะเข้าสู่สมการขั้นสุดท้าย ข้อค้นพบนี้แตกต่างบางส่วนจากโชคชัย พรหมมาก (2561) ซึ่งพบว่าโครงสร้างองค์กรเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ร่วมพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ความแตกต่างดังกล่าวอาจสะท้อนบริบทของกลุ่มตัวอย่างและชุดตัวแปรที่ใช้ในแต่ละการศึกษา อย่างไรก็ตาม ผลเชิงคุณภาพของการวิจัยครั้งนี้ยังชี้ว่า การกำหนดโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบให้ชัดเจนเป็นหนึ่งในแนวทางพัฒนาที่ผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญ จึงอาจกล่าวได้ว่าโครงสร้างองค์กรยังมีคุณค่าในการจัดระบบงาน แม้จะไม่เป็นตัวพยากรณ์ในสมการขั้นสุดท้ายก็ตาม

สำหรับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ส่วนการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แม้ยังอยู่ในระดับมาก ข้อค้นพบนี้อาจสะท้อนว่า สถานศึกษามีความชัดเจนกับกระบวนการที่มีรูปแบบและผลผลิตที่เป็นรูปธรรม เช่น การกำหนดมาตรฐานและการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ขณะที่การติดตามผลเพื่อใช้พัฒนาคุณภาพเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องเชื่อมข้อมูลจากการประเมินไปสู่การปรับปรุงการดำเนินงานจริง จึงอาจเป็นขั้นตอนที่ต้องอาศัยการประสานงานและความต่อเนื่องมากกว่า แนวทางการประกันคุณภาพของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง การติดตามผล และการนำผลไปใช้พัฒนาสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของวงจรเดียวกัน (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ที่ถดถอยโดยรวมพบว่า การมีส่วนร่วม บุคลากร เทคโนโลยี และภาวะผู้นำของผู้บริหารสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการประกันคุณภาพภายในได้ร้อยละ 37.32 ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยการบริหารทั้ง 4 ด้านมีบทบาทร่วมกันในการอธิบายการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน อย่างไรก็ตาม การที่การมีส่วนร่วมและบุคลากรมีค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานสูงที่สุดสองลำดับแรก ขณะที่เทคโนโลยีและภาวะผู้นำยังมีนัยสำคัญ สะท้อนภาพของการประกันคุณภาพในฐานะกระบวนการที่ต้องอาศัยทั้งคน การทำงานร่วมกัน ระบบข้อมูล และการกำกับทิศทางในเวลาเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานของสุภาพร ต๊ะนัย และธารารัตน์ มาลัยแก้ว (2565) ที่พบว่าหลายปัจจัยด้านการบริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จของการประกันคุณภาพภายใน และสอดคล้องกับศิริวรรณ จันทับ และคณะ (2566) ที่พบว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการบริหารหลายด้าน

ประการสุดท้าย ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาครอบคลุมทั้งภาวะผู้นำ โครงสร้างองค์กร บุคลากร เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ผู้บริหารควรกำหนดทิศทางและใช้ข้อมูลในการวางแผน สถานศึกษาควรกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ใช้เทคโนโลยีในการบริหารข้อมูลและเอกสารด้านคุณภาพ และเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนและติดตามผล ข้อค้นพบส่วนนี้ช่วยขยายความผลเชิงประมาณ เพราะทำให้เห็นว่า แม้โครงสร้างองค์กรจะไม่เข้าสู่สมการพยากรณ์ขั้นสุดท้ายแต่ยังคงถูกมองว่าเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นในเชิงการพัฒนา ขณะที่ปัจจัยอีก 4 ด้านที่เข้าสู่สมการพยากรณ์ก็ปรากฏซ้ำในข้อเสนอจากผู้ให้ข้อมูลเช่นกัน จึงทำให้ผลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพสนับสนุนกันในเชิงแนวทางปฏิบัติ และช่วยขยายความจากการระบุตัวแปรที่สัมพันธ์กับผลลัพธ์ ไปสู่ประเด็นที่สถานศึกษาควรนำไปพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เนื่องจากการมีส่วนร่วมเป็นตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานสูงที่สุดในแบบจำลอง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมวางแผน ดำเนินงาน และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง
2. การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดแนวทางการติดตามผลที่ชัดเจนและนำข้อมูลไปใช้ปรับปรุงการดำเนินงาน
3. สถานศึกษาควรมุ่งพัฒนาศักยภาพบุคลากร เสริมสร้างภาวะผู้นำ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดโครงสร้างการทำงานให้เหมาะสมกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน

4. สถานศึกษาควรนำแนวทางจากผลการสัมภาษณ์ไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำ กำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน พัฒนาบุคลากร ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน

5. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาในขั้นตอนที่เหมาะสมของการวางแผน ติดตาม และประเมินผลการประกันคุณภาพภายใน

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้ควรสนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารข้อมูลและเอกสารด้านการประกันคุณภาพของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เช่น วัฒนธรรมองค์กร นโยบายทางการศึกษา หรือทรัพยากร เพื่อให้สามารถอธิบายการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในได้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาความแตกต่างตามประเภทและขนาดของสถานศึกษา เช่น โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ หรือโรงเรียนในเขตเมืองและชนบท เพื่อให้ได้แนวทางพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

3. ควรศึกษากรณีศึกษาสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศด้านการประกันคุณภาพภายในในพื้นที่ภาคใต้ เพื่อสกัดองค์ความรู้และปัจจัยความสำเร็จสำหรับการประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ*.
- โชคชัย พรหมมาก. (2561). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์].
- ณัฐภักดิ์ ภักดีณรงค์, และ บรรจบ บุญจันทร์. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพ การบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.)*, 6(4), 176–189.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- รังสิยา คงแก้วดวง, และ สุนทรี วรรณไพเราะ. (2569). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3. *วารสารพุทธจิตวิทยา*, 11(2), 306–315.
- วีระพงศ์ สิริพัชญกรณ์, และ กนกกร ศิริสุข. (2568). ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 10(1), 311–323.

- ศิริวรรณ จันทับ, ทินกร ชอัมพงษ์, และ เยาวเรศ ภัคดีจิตร. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 6(2), 194–207.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2569). *การศึกษา เก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการประเมินผลการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้*.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *แผนพัฒนาภาค พ.ศ. 2560–2565 (ฉบับทบทวน)*.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561*.
- สุทธิชัย แสนท้าว, ไชยา ภาวะบุตร, และ ปัทมา จันทพันธ์. (2567). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 4(3), 72–82.
- สุภาพร ต๊ะนัย, และ ธารารัตน์ มาลัยเถาว์. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดเชียงราย. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 15(2), 16–28.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.